

Список використаних джерел:

1. Єдина комплексна стратегія розвитку сільського господарства та сільських територій на 2015–2020 роки. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://minagro.gov.ua/themes/garland/pdf/7.2.%20Basic%20material%20UKR.pdf>
2. Імплементация Угоди про асоціацію між Україною та ЄС: економічні виклики та нові можливості: наукова доповідь / за ред. В. М. Гейця та Т. О. Осташко; НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогноз. НАН України». – К., 2016. – 184 с.
3. Основні пріоритети Спільної аграрної політики (САП) країн ЄС. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.amdi.org.ua/home/amdi-news/300-the-.html>
4. Політика сільського розвитку на базі громад: наукова доповідь [Електронний ресурс] / За ред. О. М. Бородіної, І. В. Прокопи, О. Л. Попової; ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАНУ». – К. – 2015. – 70 с. – Режим доступу: <http://ief.org.ua/docs/sr/291.pdf>
5. Rural development 2014–2020 [Electronic resource]. – Access mode: http://ec.europa.eu/agriculture/rural-development-2014-2020/index_en.htm

Турський І.В.

докторант,

*Тернопільський національний технічний університет
імені Івана Пулюя*

ДО ПИТАННЯ ВИМІРЮВАННЯ ВПЛИВУ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА НА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ

Дослідженню проблем визначення економічної стійкості та сталого розвитку підприємства присвячено багато праць вітчизняних і зарубіжних вчених. Серед них Ю. Анісімов, А. Богатко, Г. Голобокова, Г. Захарова, І. Омельченко. Вивченням питань сталого розвитку економічних систем займались Г. Брантленд (G. Brundtland), Г. Кларк (G. Clark), Б. Хьюз (B. Hughes), Д. Медоуз (D. Meadows), В. Андерсон, Н. Андреев, З. Бурик, О. Веклич, Б. Данилишин, О. Карінцева, Л. Квятковська, М. Хвесик, О. Шубравська тощо. Водночас на сьогоднішній день не проводились комплексні дослідження взаємозв'язку соціально-гуманітарного розвитку підприємств та сталого розвитку країн загалом.

Згідно кібернетичного підходу, підприємство у сучасному суспільстві можна розглядати як відкриту систему. На успішний розвиток бізнесу впливають не лише ендогенні, а й екзогенні фактори: політичні, економічні соціально-демографічні, технологічні, географічні, тощо [1; 2].

Поглиблення процесів глобалізації, інтеграції та інтернаціоналізації є підґрунтям для покращення соціально-економічних умов розвитку суспільства, подолання нерівності у сфері розвитку людського потенціалу та зменшення соціальних конфліктів [2]. Визначальними конкурентними індикаторами сучасних національних економік є освіта та охорона здоров'я населення, розвиток науки, рівні можливості, забезпечення свобод та

безпеки, доступність і наповнення інформаційного середовища; якість життя населення.

Одним із найбільш авторитетних рейтингів серед багатьох міжнародних вимірників рівня розвитку людського потенціалу країни є Індекс людського розвитку (ІЛР). В його основу покладено положення про те, що основним критерієм оцінки розвитку країни є не лише економічне зростання, а й люди та надані їм можливості.

Сучасне трактування поняття «рівень життя» включає різноманітні соціально-гуманітарні чинники – соціальні, політичні, культурні, інноваційні, екологічні та інші. Окрім нього, розраховують ще низку показників для визначення рівня розвитку людського потенціалу. Зокрема, Індекс людського розвитку, скоригований з урахуванням соціально-економічної нерівності; Індекс гендерної розвитку; Індекс гендерної нерівності; Індекс багатовимірної бідності (убогості) населення для країн, що розвиваються; демографічні тенденції; рівень охорони здоров'я; рівень освіти; національний дохід і склад ресурсів; забезпечення екологічної стійкості; показники праці та зайнятості; вимірники безпеки життя людини; індикатори міжнародної інтеграції; рівень сприйняття добробуту.

Показники людського розвитку розраховують на різних рівнях: регіональному, національному та міжнародному. У загальному звіті визначають наступні індекси: HDI – індекс людського розвитку, GDI – індекс гендерної рівності, GEM – захист прав жінок, IP – індекс бідності [3].

Сьогодні для оцінювання людського розвитку використовують достатньо розроблену та науково обґрунтовану узагальнену систему індикаторів, яка дає оцінку кількісних та якісних характеристик соціально-гуманітарного та економічного розвитку регіону.

Методологія розрахунку ІЛР для звіту ООН з розвитку людського потенціалу базується на використанні мінімального набору показників, для яких відомі достовірні співвимірні емпіричні дані в усіх країнах. Ці індикатори кількісно виражають основні виміри людського розвитку, а саме: довголіття (тривалість здорового життя); освіченість (навчання та самонавчання, вдосконалення набутих знань); гідний рівень життя (доступ до засобів існування, які забезпечують матеріальний добробут).

Найскладнішим для оцінювання та пояснення рівня розвитку людського потенціалу є показник економічного добробуту населення. Рівень життя оцінює можливість отримати матеріальні ресурси, необхідні для якісного життя, зокрема здатність вести здоровий спосіб життя, забезпечення територіальної та соціальної мобільності, вільний обмін інформацією та активна участь у суспільному житті.

Рівновага між стійким зростанням і нерівністю доходів пов'язана з балансом між пропозицією і попитом на кваліфіковану робочу силу. Для визначення економічної нерівності в країні використовують коефіцієнт Джині – показник нерівності розподілу доходів домогосподарств окремої країни чи регіону.

При обчисленні ІЛР в якості його вимірника використовують значення скоригованого реального валового внутрішнього продукту (ВВП) на одну

особу. Його розраховують за паритетом купівельної спроможності національної валюти окремої країни. Нееквівалентність валют завищує реальну відмінність рівня життя населення у розвинених країнах (насамперед США) та слаборозвинених країнах. Насправді різниця є значно меншою, ніж диференціація на основі номінального ВВП на душу населення. Тому диспаритет валют потрібно враховувати при встановленні реального рівня життя в окремій країні [3].

Одним із найважливіших та водночас найсуперечливіших критеріїв встановлення рівня процвітання країни є ступінь перетворення економічного зростання в добробут. ВВП, який є одним із найсуттєвіших індикаторів при визначенні розвитку країн, придатний для вимірювання обсягів вироблених товарів і послуг, але ніяк не для оцінювання речей, які насправді важливі для більшості людей.

Дослідники з Бостонської консультативної групи (Boston Consulting Group) запропонували новий спосіб вимірювання прогресу – оцінка стійкості економічного розвитку (Sustainable Economic Development Assessment) [4]. Індекс відстежує 160 країн за трьома складовими: економіка, стійкість та інвестиції, які складаються з 10 вимірів.

Проведені дослідження довели, що економічне багатство країни не обов'язково гарантує кращу якість життя її громадян. Про це свідчать дані, отримані при визначення Індексу соціального прогресу (Index of Social Progress, SPI) [5]. Його використовують для оцінювання соціальної прогресивності країн. Соціальний прогрес розглядають як здатність суспільства задовольняти основні потреби своїх громадян, створювати для них нові можливості для поліпшення свого життя та умови використання повного потенціалу кожної окремої особи.

Індекс соціального прогресу свідчить про те, що ВВП на душу населення, значення якого для кожної з країн визначає Світовий банк не є основним вимірником соціального прогресу. Дослідженнями доведено, що існує слабка кореляція між індексом соціального прогресу від ВВП на душу населення, який можна розглядати як класичну міру нерівності доходів. На основі даних SPI компанії та роботодавці у різних країнах отримують інформацію про найбільш розвинуті галузі, приймають раціональні рішення при веденні бізнесу та виборі напрямів інвестицій.

Список використаних джерел:

1. Маслак О. І. Особливості формування економічного потенціалу підприємства в умовах циклічних коливань / О. І. Маслак, Л. А. Квятковська, О. О. Безручко // Актуальні проблеми економіки. – № 9 – 2012 р. – С. 36-46.
2. Квятковська Л. А. Реалізація принципів концепції сталого розвитку в діяльності підприємства / Квятковська Л. А. // Вісник соціально-економічних. – № 1. – 2013. – С. 85-89.
3. Ляшенко О. М. Прогнозна модель світового людського розвитку: економетричний підхід / О. М. Ляшенко, О. Я. Ковальчук // Український журнал прикладної економіки. – 2016. – Том 1. – № 2. – С. 73-85.
4. Глобальний сайт ООН. <http://www.un.org/apps/news/subject.asp?SubjectID=9>
5. Світовий економічний форум. <https://www.weforum.org/agenda/2016>